

Parasitter: - Strategisk bruk av høstbeiter

Forfatter

Lisbeth Hektoen, Helsetjenesten for sau

Sammendrag

Publisert

2015

Referanse

Sau og Geit 4/2015

Utskriftsdato

08.06.2023 www.fag.nsg.no

Parasitter:

- Strategisk bruk av høstbeiter

Det er mange hensyn å ta når man skal vurdere bruken av arealer på et sauebruk. Innvollparasitter er et av dem. Gjennomtenkt bruk av høstbeiter kan bidra til å redusere den totale parasittbelastningen i besetningen og smittepresset for neste års lam. Det kan bidra til både bedre tilvekst og redusert behandlingsbehov.

Høstbeitene skal bidra til ønsket trivsel og tilvekst på lamma utover høsten, enten det er lam som skal sluttføres for

slaktning eller beholdes som påsett. Stor parasittbelastning om høsten kan være et problem for lammene selv, men det har også betydning for neste års beitesesong.

Neste vår møter de nye lammene mage- og tarmparasitter for første gang på vårbeitet. Parasittene kan ha overlevd vinteren på to måter: på beitet eller i sauene. For noen parasittarter er overlevelse i beitet viktigst, andre overlever kun i dyra og noen overlever begge steder. Ettersom mange parasitter (eggene) overlever vinteren ute på beitet, har smitten som skilles ut på beitet om høsten betydning for hvor mye smitte lammene utsettes for neste vår.

Prioritering av dyregrupper på høstbeite

Ideelt sett, med tanke på innvollparasittene, bør det altså ikke gå dyr på et beite som skal brukes til lam til våren. Dette krever en viss arealtilgang og er ofte ikke mulig å gjennomføre fullt ut. Må man bruke neste års vårbeiter denne høsten, kan man allikevel gjøre en del tiltak for å redusere parasittbelastningen til våren.

- Bruk neste års vårbeiter til voksne dyr. Det er bedre at voksne dyr går på beiter som skal brukes til våren enn at lam gjør det. Lammene har ennå ikke fullt utviklet immunitet mot mange av parasittene og skiller

Så langt det er mulig bør man unngå å bruke neste års vårbeite om høsten. Må man bruke det bør helst de voksne dyra gå der. (Foto: Grethe Ringdal)

ut flere parasittegg enn voksne søyer. Åringer skiller også generelt ut noe mer parasittegg enn eldre søyer.

- Dyra bør gå på slike beiter så kort tid som mulig. Av samme grunn som nevnt over, gjelder det særlig lam. Det er altså en fordel med god tilvekst og tidlig slaktemodne lam også med tanke på kontroll av parasitter i besetningen.
- Reduksjon av dyretetthet - færre dyr skiller ut færre parasittegg.

Behandling

En annen måte å redusere utsmittingen av beitet på er å behandle lamma med medikamenter mot innvollparasitter (rundorm) i tilknytning til at de slippes på høstbeitet. Det kan være aktuelt for lam som blir gående lenge på beitet (påsett, evt. slaktelam). Det er lite hensiktsmessig å behandle dyr som snart skal slaktes og det er som kjent også frister for hvor lang tid det må gå fra behandling til slakting.

Slik medikamentell behandling skal kun gjennomføres dersom man vet at lamma har med seg mye innvollparasitter fra sommerbeitet. Tidligere erfaringer fra flokken, beiteforhold og tilvekst kan tas med i vurderingen av parasittbelastning og behandlingsbehov, men en behandling bør fortrinnsvis baseres på prøvetaking. Har dyra lite parasitter etter sommerbeitet er en behandling på dette tidspunktet ikke nødvendig.

Utegange utover høsten og vinteren

Utegange er atferdsmessig bra for dyra. Etter hvert som været blir kaldere vil utviklingen av parasittlarver stoppe opp. Det betyr at dyra ikke får i seg ny smitte av betydning gjennom vinteren, selv om de går ute. Man skal allikevel være klar over at selv om de voksne, friske søyene normalt har lite parasitter, så har de allikevel litt. Over tid kan de derfor skille ut en del parasittegg som kan klekke når det blir vår igjen. Arealer som brukes om vinteren bør derfor heller ikke brukes til lam om våren, men kan regnes som «parasittfrie» omtrent fra sankthans, litt avhengig av klimatiske forhold.

Av Lisbeth Hektoen,
Helsetjenesten for sau, Animalia

Prøvetaking

Avføringsprøver for telling av parasittegg når lamma kommer fra utmarksbeitet kan gi informasjon om:

- i hvilken grad dyra smitter ut høstbeitet og smitterisiko - dersom samme beite skal brukes til vårbeite neste sesong
- eventuelt behandlingsbehov
- parasittbyrden på sommerbeitet. Er man ikke fornøyd med tilveksten på sommerbeitet er kartlegging av parasittstatus en viktig del av en utredning for å finne årsaken.

Prøvene bør tas innen 14 dager etter sankning. Det er en fordel om man venter et par dager etter sankingen fordi stress kan øke utskillingen av egg.

Voksne, friske søyer i riktig hold bør ha lite parasitter om høsten. Det er derfor lamma det er mest relevant å ta prøver av og som eventuelt skal behandles.

Besetninger som bruker hjemmebeite/kulturbeite hele beitesesongen bør også ta prøver for å vurdere parasittbelastningen og planlegge beitebruken. August-september er et aktuelt tidspunkt.

Spesielle parasitter

I besetninger som har problemer med den store leverikta, vanligvis på Sør-Vestlandet, kan akutt leveriktesjukdom opptre om høsten dersom dyra beiter på fuktige, gjørmete områder med mye iktesmitte. Slike beiteområder bør derfor unngås om høsten.

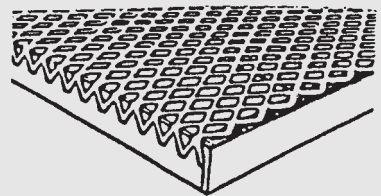
For koksidier og rundormen

N.battus som vanligvis gir sjukdom på vårbeite, er også smitte som ligger i beitet fra sist vår viktig. Særlig på beiter der det gikk sjuke lam vil smittepresset kunne bli stort våren etter. Med tanke på disse parasittene er det beste forebyggende beitetiltaket derfor å bruke vårbeiter som heller ikke ble brukt sist vår, dersom det er mulig å få til.

STREKKMETALL

Gunstige priser – ta kontakt for tilbud!

- Strekkmetallrister
- Galvaniserte
- Lause eller på sjølvberande ramme
- Innreiingar
- Ferister
- Drikkerenner
- Gjødselportar
- Alle typar verkstadoppdrag

SOGNEPRODUKT.NO
– ei bru til arbeidslivet

6893 Vik i Sogn, Tlf. 57 69 83 40

www.sogneprodukt.no • epost: post@sogneprodukt.no